

**AGENȚIA DE STAT PENTRU PROPRIETATEA INTELECTUALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA**

**Raportul
de monitorizare a pieței obiectelor proprietății
industriale pentru anul 2014**

elaborat de Direcția economie și finanțe AGEPI
în baza mecanismului monitorizării pieței proprietății intelectuale
din Republica Moldova aprobat prin ordinul
Directorului General AGEPI nr. 248 din 31 decembrie 2014

Chișinău 2015

PRELIMINARII

Piața reprezintă un instrument de promovare a schimburilor comerciale, dar totodată și de eficientizare a utilizării consumului de resurse, inclusiv celor de proveniență intelectuală. În condițiile economiei de piață obiectele proprietății intelectuale devin un segment distinct al acesteia ce deține evidente trăsături specifice care rezultă preponderent din proveniența spirituală și caracterul lor imaterial.

Piața proprietății intelectuale s-a constituit mult mai târziu, comparativ cu cea a mărfurilor și serviciilor tradiționale, dar în schimb mult mai rapid. Caracterul universal, cosmopolit al științei, cunoașterii și creației accelerează acest proces, impulsivând în mod inevitabil tendințele de globalizare a pieței proprietății intelectuale.

Obiectele proprietății industriale (brevetele de invenții, brevetele pentru soi de plante, mărcile de produs și servicii, designul industrial etc.) sunt încadrate în schimburile comerciale prin modalitățile specifice ale comercializării proprietății intelectuale de licențiere și cesiune.

Prezentul raport de monitorizare a pieței obiectelor de proprietate industrială și a infrastructurii acesteia a fost efectuat în conformitate cu prevederile ordinului Directorului General AGEPI nr. 248 din 30 decembrie 2014. Acesta urmează să fie elaborat anual, astfel, încât să reflecte dinamica pieței obiectelor de proprietate industrială în Republica Moldova.

Raportul a fost realizat în baza Mecanismului monitorizării pieței proprietății intelectuale în Republica Moldova, elaborat cu aplicarea rezultatelor Studiului privind elaborarea mecanismului de monitorizare a pieței obiectelor de proprietate intelectuală în Republica Moldova efectuat de Institutul Național de Cercetări Economice (INCE) și Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova (AGEPI).

I. OFERTA PE PIAȚA PROPRIETĂȚII INDUSTRIALE

Indicatorii statistici ai protecției proprietății industriale practic reprezintă oferta potențială pe piața OPI, deoarece anume acordarea produselor intelectuale a unei protecții juridice confirmate în cazul proprietății industriale prin eliberarea unor titluri de protecție (brevete de invenție, certificate pentru mărci, design industrial etc.) le transformă în mărfuri, creând, pe această cale, posibilități indispensabile comercializării lor. Analiza indicatorilor statistici ai protecției proprietății intelectuale în Republica Moldova face posibilă elucidarea tendințelor privind evoluția cuantumului de OPI expuse pe piață și prin urmare potențialul ipotetic al ofertei acestora.

În cadrul asigurării protecției juridice prin acordarea obiectelor proprietății industriale a titlurilor de protecție juridică vom specifica următorii indicatori ai ofertei pe segmentul respectiv ai pieței:

- numărul de brevete de invenție eliberate;
- numărul de brevete de invenție menținute în vigoare (valabile);
- numărul de certificate de înregistrare a mărci eliberate;
- numărul de mărci valabile;
- numărul de certificate de înregistrare a DMI eliberate;
- numărul de DMI valabile;
- numărul brevetelor pentru soiuri de plante eliberate;
- numărul brevetelor pentru soiuri de plante valabile.

Din momentul creării Sistemului național de protecție a Proprietății Intelectuale, activitatea de brevetare/înregistrare a obiectelor de proprietate industrială este reflectată în statistica AGEPI. Informațiile statistice respective sunt publicate pe site-ul <http://agepi.gov.md/>. Începând cu anul 2011 aceste informații au fost incluse și în Anuarul Statistic al Republicii Moldova la compartimentul ”Știință și proprietate intelectuală”.

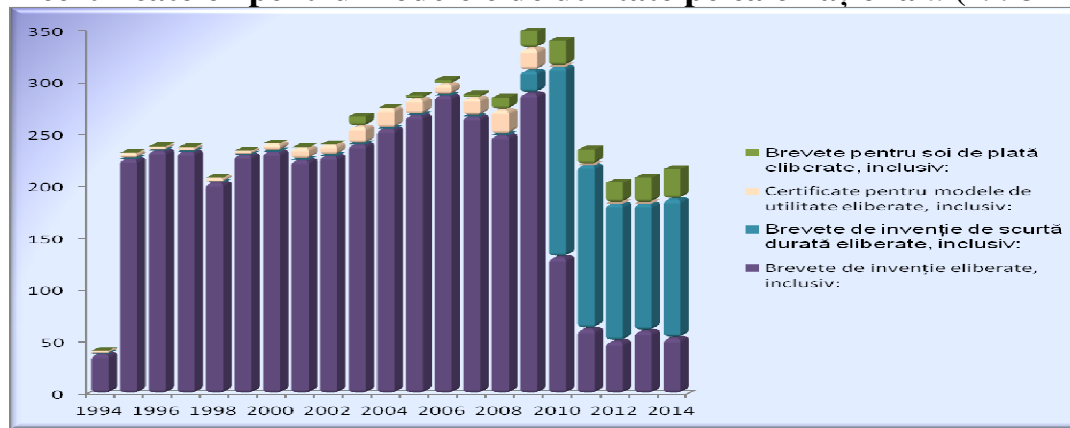
Brevetarea invențiilor, actualmente este considerată drept cel mai important indicator al dezvoltării tehnologice a societății. Dinamica eliberării brevetelor de invenție, brevetelor de scurtă durată, brevetelor pentru soi de plante și certificatelor pentru modele de utilitate depuse pe cale națională în anii 1993-2014 este schematic prezentată în Figura 1, iar detaliat în Tabelul 1.

Datele, confirmă un trend neuniform al procesului de depunere a cererilor, influențat de crizele economice declanșate în anii 1998 și 2008, dar și de utilizarea de către AGEPI, în anii 1996-1997, a unor bonuri privind scutirea totală de plata taxelor de depunere și examinare a cererilor de brevet, aplicate în scopul încurajării activității inventive.

În mod evident, aceste tendințe se manifestă în cazul brevetelor clasice, eliberate în baza examinării de fond. Indicatorii protecției modelelor de utilitate (MU) și a invențiilor prin brevet de scurtă durată (BISD) nu reflectă tendințele menționate ca urmare a substituirii, în 2008, a MU cu BISD. Referitor la brevetele pentru soi de plantă vom menționa că numărul restrâns al acestora și caracterul extrem de îndelungat (20-25 ani) al elaborării pot împiedică înregistrarea unor tendințe de lungă durată ale evoluției lor. Totuși pe parcursul ultimilor patru ani se întrevede o tendință a unei creșteri stabile a brevetării soiurilor de plante. Totodată, rolul agriculturii în economia țării noastre impune acordarea sistemului de protecție a soiurilor de plante, ce dispune de un potențial mare pe piața OPI a țării noastre, dar și a celei mondiale, a unei atenții deosebite.

Figura 1

**Dinamica eliberării brevetelor de invenție,
brevetelor de invenție de scurtă durată, brevetelor pentru soi de plante și
certificatelor pentru modelele de utilitate pe cale națională (1993-2014)**

Tabelul 1

**Dinamica eliberării brevetelor de invenție,
brevetelor de invenție de scurtă durată, brevetelor pentru soi de plante și
certificatelor pentru modelele de utilitate pe cale națională (1993-2014)**

	1993-1995	1996-2000	2001-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
<i>Invenții</i>													
Brevete eliberate, inclusiv:	266	1138	1222	288	268	250	290	132	63	51	61	54	4083
- titulari naționali	138	964	1135	287	262	247	280	125	61	47	57	49	3652
- titulari străini	128	174	87	1	6	3	10	7	2	4	4	5	431
<i>Invenții de scurtă durată</i>													
Brevete eliberate, inclusiv:	0	0	0	0	0	0	22	184	158	133	123	134	754
- titulari naționali	0	0	0	0	0	0	22	181	156	133	123	130	745
- titulari străini	0	0	0	0	0	0	0	3	2	0	0	4	9
<i>Modele de utilitate</i>													
Certificate eliberate, inclusiv:	9	25	76	11	18	24	21	0	0	0	0	0	184
- titulari naționali	9	24	73	9	17	21	18	0	0	0	0	0	171
- titulari străini	0	1	3	2	1	3	3	0	0	0	0	0	13
<i>Soiuri de plante</i>													
Brevete, inclusiv:	0	0	13	4	3	12	17	25	15	20	25	29	163
- titulari naționali	0	0	12	4	3	12	13	25	15	20	21	26	151
- titulari străini	0	0	1	0	0	0	4	0	0	0	4	3	12
Total:	275	1163	1311	303	289	286	350	341	236	204	209	217	5184

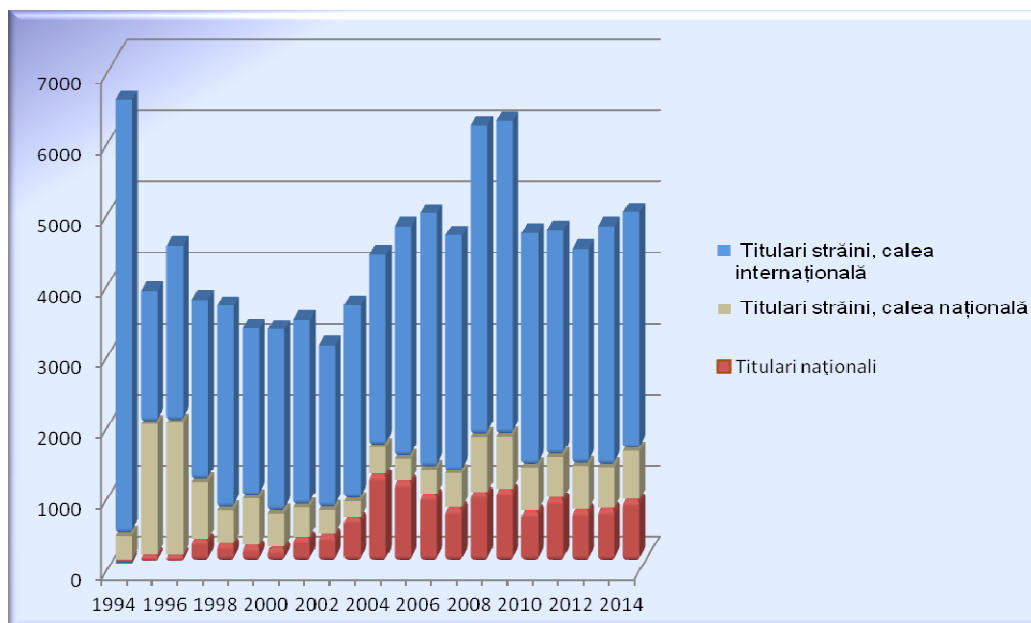
Informațiile anului 2014 privind protecția brevetelor de invenție și a celor de soi de plante confirmă trendul neuniform al înregistrării acestora pe parcursul anilor. Deplasarea spre invențiile de scurtă durată este, conform opiniei specialiștilor, însoțită de o creștere a calității brevetelor de invenție clasice.

Protecția mărcilor. Ponderea acestora în numărul total al obiectelor de proprietate industrială supuse protecției în RM constituie cca 80%. Ele reprezintă un instrument de ordin economic și comercial extrem de important utilizat pentru promovarea imaginii producătorilor, produselor și serviciilor.

Depunerea cererilor de înregistrare și acordarea titlurilor de protecție a mărcilor, conform datelor expuse în Figura 2 și Tabelul 2, pe tot parcursul anilor de referință, a înregistrat o creștere ascendentă, cu excepția crizei economico-financiare mondiale declanșate în anii 1998-1999 și celei actuale, dar și a embargoului asupra vinurilor moldovenești impus de Federația Rusă în 2005-2006. Ultimul factor a condus la o diminuare a cererilor de înregistrare a mărcilor de la solicitanții naționali cu cca. 25 %, aceasta fiind compensată, în totalul cererilor depuse, de majorarea numărului de cereri parvenite de la solicitanții străini.

Figura 2

Dinamica înregistrării mărcilor (1993-2014)

Tabelul 2

**Indicatorii depunerii cererilor de înregistrare a mărcilor
și acordare a protecției (1993-2014)**

	1993-1995	1996-2000	2001-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
Cereri depuse, inclusiv:	14507	18055	23759	6144	6544	6808	5277	5454	5794	5449	5870	5511	109172
- solicitanți naționali	662	2535	7682	1520	1532	1581	1211	1455	1508	1403	1547	1509	24145
- solicitanți străini	13845	15520	16077	4624	5012	5227	4066	3999	4286	4046	4323	4002	85027
Mărci protejate, inclusiv:	10350	18389	19214	4925	4615	6163	6224	4652	4685	4425	4743	4939	93324
- titulari naționali	174	1236	3865	976	792	1004	1044	750	924	765	783	901	13214
- titulari străini, inclusiv	10176	17153	15349	3949	3823	5159	5180	3902	3761	3660	3960	4038	80110
-- calea națională	2160	4223	1629	343	467	770	736	602	567	606	572	675	13350
-- calea internațională	8016	12930	13720	3606	3356	4389	4444	3300	3194	3054	3388	3363	66760

Tendința de creștere înregistrată în anii 1993-2008 a fost pe deplin caracteristică nu doar pentru depunerea cererilor, ci și pentru evoluția indicatorilor privind eliberarea titlurilor de protecție a mărcilor. Concomitent, vom menționa că diminuarea dramatică cu 22,5 % a cererilor din 2009 a avut aceleași repercusiuni asupra solicitanților naționali și asupra celor străini. Imediat după această diminuare bruscă a cererilor, tendința de creștere s-a restabilit, însă nivelul anului de vârf (2008), spre regret, nu a fost atins până în prezent, în a. 2014 înregistrându-se chiar o diminuare de cca 6% față de nivelul atins în 2013. Aceasta s-a răsfrâns preponderent asupra solicitanților străini și considerăm că este o consecință directă a înrăutățirii situației politice din zonă, influențată de declanșarea conflictului militar din Ucraina. Totodată, vom menționa că înregistrarea mărcilor în 2014 a atins un nivel record pentru anii 2010-2014. Inevitabil însă, în 2015 această creștere va fi întreruptă, urmare a diminuării numărului cererilor depuse în 2014.

Desenele și modelele industriale reprezintă aspectul estetic, forma exterioară a produsului, fiind destinate sporirii imaginii și atractivității mărfurilor pentru consumatori. Totodată, ele contribuie la distingerea produselor și diferențierea producătorilor, îmbunătățind imaginea companiei/produselor/serviciilor și creând, pe această cale, titularilor avantaje competitive.

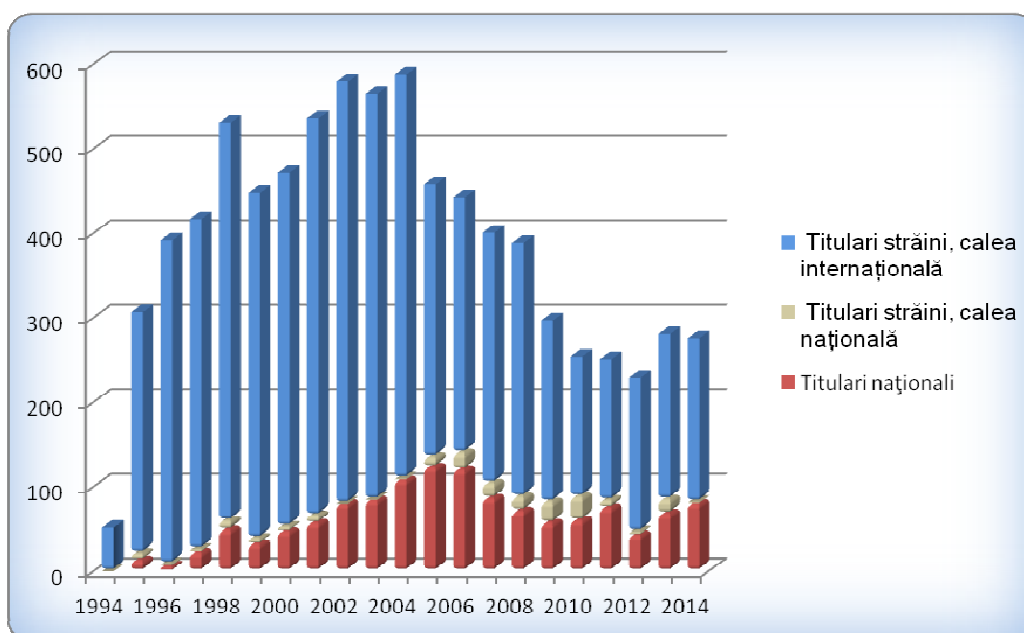
Tendințele și parametrii activității de solicitare și acordare a protecției pentru DMI în Republica Moldova este reflectată în Figura 3 și Tabelul 3. Indicatorii ei, în primul deceniu de funcționare a sistemului național de protecție a DMI (1994-2004), au înregistrat o ascensiune constantă. Fluctuațiile ulterioare și diminuarea, începând cu anul 2005, a

numărului DMI înregistrate, sunt consecințe ale mai multor factori, cei mai importanți dintre aceștia fiind crearea în cadrul Uniunii Europene a Oficiului pentru Armonizarea Pieței Interne, care începând cu 2003 a inițiat colectarea de la solicitanți a cererilor de acordare a protecției, embargoul Rusiei asupra vinurilor moldovenești, dar și criza economico-financiară mondială. Întrucât, în Republica Moldova buteliile de vinuri sunt, în mod tradițional, cele mai solicitate produse ale design-lui industrial, cel de al doilea factor a fost unul decisiv.

În a. 2014 a fost înregistrată o diminuare semnificativă a numărului de cereri depuse pentru acordarea protecției DMI (16,5%) și a certificatelor de protecție acordate (2%). Diminuarea considerabilă a cererilor inevitabil va conduce la o scădere avansată în 2015 a numărului de obiecte ale DMI protejate. Totodată, merită a fi menționat numărul în creștere al obiectelor protejate depuse de naționali pe fundalul diminuării cererilor depuse de aceștia.

Figura 3

Acordarea protecției pentru desene/modele industriale (1993-2014)

Tabelul 3

Depunerea cererilor de înregistrare a desenelor/modelelor industriale și acordarea protecției acestora (1993-2013)

	1993-1995	1996-2000	2001-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
Cereri depuse, inclusiv:	430	2476	2927	443	393	384	276	289	280	300	381	318	8897
- solicitanți naționali	25	312	673	94	64	74	67	99	80	101	112	70	1771
- solicitanți străini	405	2164	2254	349	329	310	209	190	200	199	269	248	7126
DMI protejate, inclusiv:	359	2260	2727	443	401	389	297	254	251	229	281	276	8167
- titulari naționali	13	156	452	120	86	71	57	60	75	43	68	80	1281
- titulari străini, total	346	2104	2275	323	315	318	240	194	176	186	213	196	6886
- -calea națională	8	31	24	20	18	17	25	28	9	4	17	2	203
- -calea internațională	338	2073	2251	303	297	301	215	166	167	182	196	194	6683

Oferta reală a obiectelor proprietății intelectuale reprezintă totalitatea bunurilor intelectuale supuse protecției (valabile, menținute în vigoare) la moment, doar acestea fiind disponibile spre comercializare prin licențiere și cesiune. Prin urmare ea include atât bunurile intelectuale autohtone, cât și cele ale titularilor străini cu excepția celor decăzute din drepturi și a celor, termenii de protecție a cărora au fost depășiți. Exprimată într-o unitate de timp (de obicei 1 an) oferta încorporează totalitatea obiectelor proprietății intelectuale, protecția cărora este menținută în vigoare, care pentru fiecare segment al pieței PI se manifestă în mod specific.

Astfel, piața proprietății industriale a Republicii Moldova include totalitatea obiectelor proprietății industriale valabile pe teritoriul RM.

Conform datelor prezentate în Tabelul 4, din numărul total de cca 3928 brevete eliberate în anii 1993-2009, (asupra cărora nu se mai extind facilitățile de eliberare de achitarea taxelor de menținere în vigoare pentru primii cinci ani) la 31.12.2014 erau valabile doar 309 brevete, ponderea lor constituind cca. 8% din totalul celor eliberate până în 2008. Totodată, numărul brevetelor valabile ale titularilor străini este mult mai mare (practic de zece ori).

Considerăm că această discrepanță enormă este o consecință a insuficienței de mijloace financiare necesare achitării taxelor pentru menținerea în vigoare a brevetelor de invenție autohtone după expirarea perioadei de grație, pe de o parte, și, în mare măsură, a potențialului tehnologic și economic avansat al invențiilor ce se supun protecției în

străinătate (în cazul dat în Republica Moldova), deoarece acestea, de regulă, deja sunt valorificate și implementate în țara de origine. De asemenea nu poate fi ignorată aplicabilitatea insuficientă a invențiilor autohtone și lipsa unor motivații economice ale sectorului real pentru valorificarea lor.

Tabelul 4

Brevete de invenție valabile, după anul de depunere a cererii

Țara	Brevete de invenție valabile			Brevete de invenție de scurtă durată valabile
	depuse pe calea națională	depuse prin PCT	Depuse prin Convenția Eurasiatică	
1994	1			
1995		5		
1996	2		47	
1997	5		46	
1998	4	1	78	
1999	3		68	
2000	5		77	
2001	15	3	115	
2002	9	2	113	
2003	8	1	182	
2004	10	5	229	
2005	25	2	289	
2006	15	6	397	1
2007	21	3	397	
2008	25	1	474	3
2009	31	1	490	96
2010	62	1	354	133
2011	37		116	109
2012	66		42	118
2013	9			103
Total	353	31	3514	563

Referitor la țările ce dețin întâietatea în menținerea în vigoare a brevetelor de invenție în Republica Moldova, după cum rezultă din Tabelul 5, vom menționa: SUA – 831 brevete de invenție valabile, Germania – 346 brevete valabile, Franța cu 248 brevete, Federația Rusă – 243, Italia – 209, Marea Britanie – 193, Elveția -193, Belgia – 170, Japonia – 161.

Tabelul 5

Brevete de invenție valabile, conform țării de origine

Țara	Brevete de invenție valabile			Brevete de invenție de scurtă durată valabile
	depuse pe calea națională	depuse prin PCT	Depuse prin Convenția Eurasiatică	
Australia			41	
Austria			39	
Azerbaijan			11	
Belarus			30	
Belgium			169	
Canada			42	
China			22	
Danemarka			69	
Finlanda			22	

Franța	2	3	243	
Germania	1	6	339	
Ungaria			46	
India			51	
Ireland		2	25	
Israel		2	27	
Italia		3	206	
Japonia	1	6	154	
Kazakhstan			25	
Korea, Republic of (South)			23	
Latvia			16	
Luxembourg			38	
Moldova	347		2	556
Netherlands			94	
Norvegia			84	
România			1	
Federația Rusă	1		241	1
Slovenia			15	
Spania		1	20	
Suedia			50	
Elveția	1	3	189	
Turcia			16	1
Ukraina			20	5
Marea Britanie		2	191	
Statele unite ale Americii		3	831	
Altele			122	
TOTAL	353	31	3514	563

Astfel, din totalitatea de brevete de invenție (inclusiv BISD), în număr de 4837 brevete, eliberate pe cale națională pe parcursul anilor 1993-2014, actualmente sunt valabile doar 916, ultimele reprezentând oferta brevetelor de invenție autohtone pe piața Republicii Moldova. Oferta totală a brevetelor de invenție pe piața inovațională a țării noastre se formează cu includerea totalității brevetelor străine valabile în Republica Moldova. Astfel, oferta totală reală a brevetelor de invenție la 31.12.2014 a constituit 4461 brevete de invenție valabile.

La capitolul brevete pentru soi de plante, după cum rezultă din Tabelul 6 și 7, avem o situație mult mai favorabilă atât în contextul coraportului brevetelor naționale și străine, cât și în vederea ponderii brevetelor valabile în totalul celor eliberate, dar și în tendința trendului ultimilor ani care este într-o continuă expansiune pe parcursul anilor dinaintea crizei din 2008.

Aceasta stare de lucruri datorează structurii economiei naționale a Republicii Moldova în care agricultura, tradițional ocupă un loc important și faptului că revigorarea procesului de înregistrare a soiurilor de plante a început doar în a. 2000, astfel multe brevete fiind eliberate mai puțin de cinci ani în urmă, fiind încă sub incidența facilităților acordate pentru achitarea taxelor de menținere în vigoare.

Tabelul 6

Brevete pentru soi de plantă valabile, conform țării de origine

Țara	Brevete pentru soi de plante
Austria	2
Belgium	2
Germania	3
Ungaria	1
Italia	1
Moldova	120
România	2
TOTAL	131

Tabelul 7

Brevete pentru soi de plantă valabile, conform anului de depunere a cererii

Anul depunerii cererii	Brevete pentru soi de plante
2013	1
2012	10
2011	16
2010	17
2009	10
2008	10
2007	12
2006	2
2005	10
2004	10
2003	22
2002	5
2001	5
2000	1
Total	131

Un evident specific al protecției mărcilor, spre deosebire de cea a invențiilor prin brevet, constă în faptul că protecția și valabilitatea lor, pot fi prelungite pe un termen de 10 ani ori de câte ori este necesar cu condiția achitării taxei respective. Conform informațiilor statistice cca 40% din mărcile înregistrate de solicitanții naționali, de obicei, nu se reînnoiesc la expirarea termenului de 10 ani. Acestea sunt mărcile întreprinderilor falimentate și cele care nu au avut un impact adecvat în cadrul promovării vânzărilor și imaginii titularilor. Datele statistice privind menținerea în vigoare a mărcilor în conformitate cu anul înregistrării lor sunt reflectate în Tabelul 8.

Astfel, din cca 26,5 mii mărci înregistrate în anii 1993-2014 pe cale națională, la moment sunt valabile 19,7 mii. Este un indicator mult mai avansat comparativ cu cel al menținerii în vigoare a brevetelor de invenție. Aceasta se datorează în primul rând funcționalității sporite a mărcilor în calitate de instrument al promovării vânzărilor.

Numărul de mărci valabile pe teritoriul RM la 31.12.2014

Anul de obținere a protecției	Mărci valabile				Numărul total de certificate valabile	Numărul total de clase conținute în certificate
	Calea națională		Aranjamentul de la Madrid			
	Numărul de certificate valabile	Numărul de clase conținute în certificate	Numărul de certificate valabile	Numărul de clase conținute în certificate		
2014	1576	3525	3528	8617	5104	12142
2013	1354	2837	3529	9644	4883	12481
2012	1369	2946	3161	8358	4530	11304
2011	1483	3203	3251	8867	4734	12070
2010	1346	3085	3132	8258	4478	11343
2009	1777	4286	3360	9901	5137	14187
2008	1754	4073	3997	11661	5751	15734
2007	1239	3173	3799	11120	5038	14293
2006	1244	3515	3334	8788	4578	12303
2005	749	1911	2526	6387	3275	8298
2004	571	1219	1474	4042	2045	5261
2003	333	623	1350	3730	1683	4353
2002	342	693	1226	3539	1568	4232
2001	321	732	1373	3926	1694	4658
2000	360	786	1309	4177	1669	4963
1999	483	770	1280	3800	1763	4570
1998	407	895	1591	4374	1998	5269
1997	557	960	1489	4312	2046	5272
1996	477	783	1707	4565	2184	5348
1995	1510	2859	1792	4582	3302	7441
1994	429	799	3644	10640	4073	11439
Total	19681	43673	51852	143288	71533	186961

Pe piața DMI se înregistrează o situație, în mare măsură, analogică celei a invențiilor. Acordarea protecției DMI pentru o perioadă de 5 ani cu posibilitatea reînnoirii periodice ulterioare până la maximum 25 ani conduce la descreșterea permanentă cu o ciclicitate constantă de 5 ani a numărului obiectelor DMI valabile. Astfel, numărul restrâns de DMI valabile reduce oferta reală a acestora pe piața obiectelor de proprietate industrială. Informația respectivă privind valabilitatea DMI în conformitate cu anii acordării protecției este reflectată în Tabelul 9.

Numărul DMI valabile pe teritoriul RM la 31.12.2014

Anul de obținere a protecției	DMI valabile				Numărul total de certificate valabile	Numărul total de desene/modele conținute în certificate
	Calea națională		Aranjamentul de la Haga			
	Numărul de certificate valabile	Numărul de desene/modele conținute în certificate	Numărul de certificate valabile	Numărul de desene/modele conținute în certificate		
2014	82	1050	194	744	276	1794
2013	85	754	195	791	280	1545
2012	47	761	182	723	229	1484
2011	78	311	162	765	240	1076
2010	41	180	91	373	132	553
2009	26	82	123	390	149	472
2008	39	112	219	594	258	706
2007	42	100	208	783	250	883
2006	47	126	232	937	279	1063
2005	18	47	143	291	161	338
2004	20	63	180	565	200	628
2003	15	39	145	394	160	433
2002	14	36	114	370	128	406
2001	18	43	76	183	94	226
2000	9	30	43	89	52	119
1999	5	13	51	127	56	140
1998	5	15	76	188	81	203
1997	1	1	60	178	61	179
1996	0		47	152	47	152
1995	0		17	51	17	51
1994	0		2	2	2	2
Total	592	3763	2560	8690	3152	12453

II. DINAMICA ȘI TENDINȚELE TRANZACȚIILOR PE PIAȚA PROPRIETĂȚII INDUSTRIALE

Înregistrarea contractelor privind comercializarea obiectelor de proprietate industrială, constituie un specific evident al funcționării acestei piețe și se răsfrânge asupra contractelor de cesiune, licență, franchising și gaj. Ea se efectuează în majoritatea țărilor și de obicei ține de activitatea oficiilor naționale de PI.

Înregistrarea contractelor menționate și ținerea Registrului respectiv în RM se efectuează de AGEPI. Ea este facultativă, însă lipsa unor consecințe juridice pentru terți a contractelor neincluse în registrul menționat, acordă acestei proceduri o conotație de obligativitate. Și mai evidentă este aceasta în cazul cesiunii, ce presupune emiterea unui nou titlu de protecție juridică.

Coraportul dintre diverse modalități de utilizare comercială a obiectelor de proprietate industrială în Republica Moldova, conform datelor Registrului deținut de AGEPI este reflectat în

Tabelul 10. Informațiile prezentate denotă dominația totală a cesiunii, ponderea cumulativă a căreia constituie 86,3 %.

Această stare a lucrurilor este o consecință a specificului cesiunii, ce după cum s-a menționat anterior, presupune emiterea unui nou titlu de protecție pe numele cesionarului. Totodată, dominația cesiunii este de asemenea urmare a transparenței insuficiente în țara noastră a activităților antreprenoriale și a cotei sporite a economiei tenebre. În asemenea circumstanțe, indicatorii ce servesc drept bază pentru calcularea cuantumului redevențelor (profiturile obținute, cifrele de afaceri atinse, volumul natural al producției fabricate etc.), nu pot fi veridic determinați, iar titularii de drepturi deseori renunță la licențiere, preferând cesiunea ca o cale mai simplă de obținere a unor efecte mai mici dar în schimb sigure, din comercializarea creațiilor sale.

Pe parcursul ultimilor 3 ani, inclusiv în a. 2014, numărul contractelor de comercializare a OPI (Tabelul 10) s-a diminuat. Însă într-o perspectivă mai îndelungată, comparativ cu anii de până la 2010, se înregistrează o tendință de creștere a acestora.

Tabelul 10

Dinamica înregistrării contractelor de comercializare a OPI

Contracte	1994 - 1995	1996 - 2000	2001 - 2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total	%
Cesiune	6	251	560	115	111	134	131	134	219	153	181	160	2155	86,3
Licență	10	27	65	21	14	17	17	13	20	27	23	30	284	11,4
Gaj	0	0	2	1	1	1	0	0	1	8	10	2	26	1,0
Franchising	0	2	2	3	1	2	4	0	2	3	2	10	31	1,3
Total	16	280	629	140	127	154	152	147	242	191	216	202	2496	100

Examinarea informației incluse în registrele de transmitere a drepturilor asupra obiectelor de proprietate industrială relevă prezența neîntreruptă a tranzacțiilor doar pe segmentul mărcilor (Tabelele 11 și 12). Ponderea invențiilor și DMI este nesemnificativă, iar în unele perioade tranzacțiile pe aceste segmente chiar lipsesc din registrele respective ținute de AGEPI.

Tabelul 11

Repartizarea contractelor de cesiune pe obiecte de proprietate industrială

OPI	Anii												
	1994-1995	1996-2000	2001-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
Invenții	0	22	21	9	1	2	4	0	0	2	1	4	66
Modele de utilitate	0	2	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	6
Mărci	6	222	513	103	109	128	120	132	219	148	176	154	2030
DMI	0	5	25	2	1	3	7	2	0	3	3	2	53
Total	6	251	560	115	111	134	131	134	219	153	181	160	2155

Tabelul 12

Repartizarea contractelor de licență pe obiecte de proprietate industrială

OPI	1994-1995	1996-2000	2001-2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
Invenții	9	9	2	0	0	1	1	0	1	2	4	4	33
Modele de utilitate	0	1	0										1
Mărci	1	16	61	21	14	16	16	13	19	25	19	25	246
DMI	0	1	2	0	0	0	0	0	0			1	4
Total	10	27	65	21	14	17	17	13	20	27	23	30	284

Generalizarea datelor privind divizarea pe obiecte a contractelor de utilizare comercială a obiectelor proprietății industriale pe parcursul anilor 1994-2014 denotă ponderea de 93,3% a mărcilor, 4,4% a invențiilor și respectiv 2,3% a DMI, în totalul contractelor incluse în registru. Informațiile expuse confirmă caracterul fragmentar al pieței proprietății industriale din țara noastră și în mod special lipsa unei piețe a produselor și elaborărilor cu caracter inovațional.

La capitolele *invenții brevetate* și DMI putem constata doar prezența unor tranzacții ocazionale. Informațiile prezentate demonstrează că piața inovațională practic bate pasul pe loc, fiind doar una în devenire.

În Tabelul 13 este reflectat numărul obiectelor de proprietate industrială incluse în contractele de comercializare a acestora în perioada 2009-2014. Informațiile expuse în Tabelul 13 denotă o activitate mai intensivă, în acest sens a titularilor străini la compartimentele licențiere și cesiune, excepție constituind doar operațiunile de gajare, în care domină titularii naționali.

De menționat că pe parcursul anilor 2012-2013 gajarea OPI (în mod exclusiv a mărcilor) a căpătat o amploare deosebită (30 și respectiv 40 de cazuri), ca în 2014 ea să fie întreruptă complet. Această stare a lucrurilor, pe fundalul devalorizării mărcilor întreprinderilor falimentate, trezește nedumeriri și urmează a fi examinată în mod special.

Tabelul 13

Dinamica înregistrării cesiunii, licențierii, franchisingului, gajului obiectelor proprietății industriale incluse în contractele de comercializare (contracte/obiecte)

Decizii de înregistrare a contractelor	Anii												TOTAL	
	2009		2010		2011		2012		2013		2014			
Contracte de cesiune, total:	131	322	134	297	219	287	153	259	181	275	160	282	978	1722
a) titulari naționali, total:	55	114	72	116	45	61	78	100	118	149	85	124	453	664
· invenții	3	4							1	1	3	3	7	8
· mărci	47	98	71	113	45	58	75	97	113	144	80	116	431	626
· desene /modele industriale	5	12	1	3		2	3	3	3	3	2	5	14	28
· modele de utilitate						1			1	1			1	2
· denumiri de origine													0	0
· soi de plante													0	0
b) titulari naționali, total:	76	208	62	181	174	226	75	159	63	126	75	158	525	1058
· invenții	1	1					2	3			1	1	4	5
· mărci	73	205	62	180	174	226	73	155	63	126	74	157	519	1049

· desene /modele industriale	2	2		1				1					2	4
· modele de utilitate													0	0
· denumiri de origine													0	0
· soi de plante													0	0
Contracte de licență, total:	17	38	13	36	20	43	27	65	23	65	30	61	130	308
a) titulari naționali, total:	2	3	4	4	9	25	8	23	4	4	12	26	39	85
· invenții	1	2			1	1	1	2	1	1			4	6
· mărci	1	1	4	4	8	24	7	18	3	3	11	25	34	75
· desene /modele industriale								2			1	1	1	3
· modele de utilitate								1					0	1
· denumiri de origine													0	0
· soi de plante													0	0
b) titulari străini, total:	15	35	9	32	11	18	19	42	19	61	18	35	91	223
· invenții							1	1	3	4	4	6	8	11
· mărci	15	35	9	32	11	18	18	41	16	57	14	29	83	212
· desene /modele industriale													0	0
· modele de utilitate													0	0
· denumiri de origine													0	0
· soi de plante													0	0
Contracte de franchising, total:	4	6	0	0	2	5	3	3	2	2	0	0	11	16
a) titulari naționali, total:	0	0	0	0	2	5	1	1	1	1	0	0	4	7
· invenții													0	0
· mărci				2	5	1	1	1	1				4	7
· desene /modele industriale													0	0
· modele de utilitate													0	0
· denumiri de origine													0	0
· soi de plante													0	0
b) titulari străini, total:	4	6	0	0	0	0	2	2	1	1	0	0	7	9
· invenții													0	0
· mărci	4	6					2	2	1	1			7	9
· desene /modele industriale													0	0
· modele de utilitate													0	0
· denumiri de origine													0	0
· soi de plante													0	0
Contracte de gaj, total:	0	0	2	3	1	1	8	30	10	40	0	0	21	74
a) titulari naționali, total:	0	0	2	3	1	1	8	30	8	38	0	0	19	72
· invenții													0	0
· mărci			2	3	1	1	8	30	8	38			19	72
· desene /modele industriale													0	0
· modele de utilitate													0	0
· denumiri de origine													0	0
· soi de plante													0	0
b) titulari străini, total:	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	2	2
· invenții													0	0
· mărci									2	2			2	2
· desene /modele industriale													0	0
· modele de utilitate													0	0
· denumiri de origine													0	0
· soi de plante													0	0

III. INFRASTRUCTURA PIEȚEI PROPRIETĂȚII INDUSTRIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Constituirea și funcționarea pieței în mare măsură este în funcție de infrastructura și eficiența ei. În cazul proprietății intelectuale această dependență este și mai evidentă deoarece mărfurile ce se expun pe piața respectivă dețin un caracter imaterial, fiind astfel un obiect netradițional al relațiilor de piață, modalitățile și instrumentele comercializării acestora fiind extrem de specifice.

Infrastructura pieței PI întrunește mecanismele și instituțiile ce sunt destinate asigurării funcționării acesteia în conformitate cu principiile ei fundamentale. Principalele elemente ale infrastructurii pieței proprietății intelectuale cuprind: evaluarea PI, intermedierea și consultingul în depunerea cererilor de acordare a protecției juridice creațiilor spirituale și utilizarea lor eficientă, structurile de promovare a inovării și transferului tehnologic (agenții, centre, parcuri științifico-tehnologice, incubatoare inovaționale etc.).

Baza normativă a *activităților de evaluare* a proprietății intelectuale în Republica Moldova a fost elaborată pe parcursul anilor 2002-2003 și include Legea cu privire la activitatea de evaluare și două regulamente aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.783 din 30 iunie 2003¹: Regulamentul cu privire la evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală cu Indicațiile metodice aferente și Regulamentul cu privire la atestarea evaluatorilor de proprietate intelectuală.

Astfel, în conformitate cu prevederile actelor normative menționate, în anul 2004, AGEPI a organizat cursuri de pregătire profesională a specialiștilor în evaluare și a atestat primii 7 evaluatori. În 2009, conform prevederilor actelor normative în vigoare, 5 dintre aceștia au fost reatestați, iar în 2010 alții 15 - atestați. Majoritatea lor activează concomitent în calitate de evaluatori ai obiectelor imobiliare, și au intenționat să-și extindă domeniul de activitate. Însă, urmare a faptului că utilizarea comercială a OPI în RM este extrem de limitată, din cei 20 de evaluatori atestați, actualmente doar 8 persoane activează frecvent în domeniul evaluării proprietății intelectuale.

Principalii indicatori ai activității evaluatorilor OPI sunt reflectați în Tabelul 14. Informațiile prezentate denotă, ca și în cazul comercializării, dominația totală a mărcilor în OPI supuse evaluării. Printre evaluările efectuate în scopul determinării prejudiciilor cauzate de utilizarea ilicită a proprietății intelectuale prevalează la fel mărcile. Ponderea relativ modestă a programelor pentru calculator, pe fundalul cuantumului enorm și comercializării extinse a acestora, este urmare a faptului că evaluarea lor a încetat să fie o activitate ieșită din comun, transformându-se în una de o complexitate redusă. Valoarea lor deseori se determină prin metode relativ simpliste, fără a recurge la serviciile unor evaluatori profesioniști.

După cum rezultă din informațiile prezentate în Tabelul 14, în a. 2014 s-a înregistrat o diminuare semnificativă cu cca 38% a numărului de OPI evaluate. De menționat că s-a redus numărul de evaluări a tuturor OPI cu excepția programelor pentru calculator.

¹ Legea cu privire la activitatea de evaluare nr. 989-XV din 18.04.2002; Regulamentul cu privire la evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală și Regulamentul cu privire la atestarea evaluatorilor adoptate prin Hotărârea Guvernului nr. 783 din 30.06.2003.

În opinia noastră această diminuare este consecință a dezicerii băncilor comerciale de a accepta garantarea creditelor bancare prin gajarea mărcilor dar totodată a conștientizării insuficiente a oportunității includerii adecvate a OPI în circuitul economic de către corpul managerial din RM.

Tabelul 14

**Informație privind evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală
în dinamică pentru anii 2004-2014**

Evaluarea OPI	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
Brevete de invenție	9	17	2	2	2	3	2	5	4	1	2	49
Brevete pentru soi de plantă	6											6
Mărci	9	59	3	6	7	9	11	28	38	84	61	315
Obiecte ale dreptului de autor											1	1
Programe pentru calculator	4					6	6	26	40	71	73	226
Baze de date					4	2	0	1	7	26	2	42
Estimarea prejudiciilor ca rezultat a utilizării ilegale a OPI	0	0	0	3	0	5	7	34	27	16	5	97
Alte OPI	0	0	3	0	4	14	22	19	6	41	3	112
Total	28	76	8	11	17	39	48	113	122	239	147	848

Dar cu adevărat îngrijorător este faptul că din totalitatea OPI supuse protecției și menținute în vigoare doar mărcile sunt depuse în calitate de gaj în vederea obținerii creditelor bancare. Astfel, utilizarea patrimoniului gajat pentru rambursarea creditelor neperformante se aplică în urma constatării incapacității financiare de rambursare a acestora. De regulă, intră în incapacitate de rambursare întreprinderile cu dificultăți financiare în prag de falimentare. Mărcile unor astfel de întreprinderi, având conotații negative, practic nu mai prezintă un patrimoniu cu un grad suficient de lichiditate. Prin urmare gajarea mărcilor ar trebui reglementată mai strict sau chiar parțial limitată.

Activitatea de intermediere și consultanță în obținerea protecției juridice și utilizarea eficientă a rezultatelor activității intelectuale se efectuează de instituțiile și companiile specializate, dar și de mandatarii autorizați. Ultimii îmbină activitatea de consulting cu serviciile de intermediere în relațiile autorilor/titularilor creațiilor intelectuale cu AGEPI și oficiile de PI din străinătate. Actualmente, în Republica Moldova activează 129 (inclusiv 18 suspendați) mandatarii autorizați cu suportul cărora se înregistrează majoritatea obiectelor de proprietate intelectuală parvenite pe cale națională.

Activitatea mandatarilor de depunere a cererilor de protecție a OPI este reflectată în Tabelul 15. Informația expusă în tabel denotă o pondere mult mai avansată a mărcilor depuse spre înregistrare prin intermediul mandatarilor comparativ cu alte OPI. Este urmare

a caracterului simplist de îndeplinire a cererii de înregistrare a mărcii vizavi de invenții sau DMI. Astfel, în cazul cererilor de brevetare a invențiilor sunt necesare cunoștințe speciale, de obicei, tehnice în domeniul respectiv pentru descrierea invenției conform cerințelor stipulate în actele normative.

Principalii indicatori ai activității mandatarilor în ultimii cinci ani sunt expuși în informațiile prezentate în Tabelul 15.

Tabelul 15

Cuquantumul și ponderea cererilor de protecție a proprietății intelectuale, depuse prin intermediul mandatarilor autorizați din RM

Indicatori	2010	2011	2012	2013	2014
Numărul CBI depuse de mandatar	91	59	62	76	114
Ponderea CBI depuse de mandatar în totalul CBI depuse pe cale națională, (%)	26,8	20,8	22,2	26,3	48,5
Numărul cererilor de înregistrare a mărcilor depuse prin mandatar	1283	1544	1355	1454	1357
Ponderea cererilor de înregistrare a mărcilor depuse prin mandatar în totalul cererilor de înregistrare a mărcilor depuse pe cale națională, (%)	62,9	67,9	64,7	67,2	65,5
Numărul cererilor de înregistrare a DMI depuse prin mandatar	58	43	52	21	27
Ponderea cererilor de înregistrare a DMI depuse prin mandatar în totalul cererilor de înregistrare a DMI depuse pe cale națională, (%)	56,3	50,0	43,7	17,5	35,1
Ponderea cererilor de înregistrare a OPI în totalul cererilor OPI depuse pe cale națională, (%)	57,7	62,3	58,9	60,3	62,8

Ponderea, în dinamică, a veniturilor obținute de AGEPI prin intermediul mandatarilor este următoarea: 2010- 14,7%; 2011- 14,4%; 2012 – 12,8%; 2013 – 15 %; 2014 – 21,2%. Prin urmare putem constata o tendință de creștere a ponderii mandatarilor în formarea veniturilor AGEPI.

Numărul parcurilor științifico-tehnologice, incubatoarelor de inovare și rezidenții acestora, reflectat în Tabelul 16, spre regret, stagnează în ultimii ani. Este consecința caracterului declarativ a unor facilități fiscale, acordate inițial rezidenților parcurilor, însă neaplicate în practică, dar și a motivației insuficiente a dezvoltării inovaționale. Nu poate fi ignorată nici lipsa unor instrumente de încurajare a activității inovaționale pe larg practicate în străinătate cum ar fi fondurile venture, credite preferențiale, vacanțe fiscale etc.

**Numărul de rezidenți
ai parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor de inovare**

Infrastructura inovațională	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Parcuri științifico-tehnologice	2	3	3	3	3	3	3
Incubatoare de inovare	1	1	1	2	6	7	7
Rezidenți ai parcurilor științifico-tehnologice	27	25	24	16	20	29	25
Rezidenți ai incubatoarelor de inovare	2	4	7	6	8	18	16

Parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele inovaționale menționate în tabelul 16 au servit drept bază pentru crearea unor clustere științifico-tehnologice, procesul de promovare a cărora este actualmente în desfășurare.

Încheiere

Prezentul raport de monitorizare a pieței proprietății industriale a Republicii Moldova pentru anul 2014 este primul raport de acest gen elaborat în cadrul AGEPI în conformitate cu Mecanismul de monitorizare a pieței proprietății intelectuale.

În contextul parametrilor ofertei obiectelor cesionate și a celor depuse în gaj în vederea obținerii creditelor bancare, evaluărilor OPI, activității mandatarilor – el este complet. Totodată, numărul real al tranzacțiilor de licențiere a obiectelor PI, înregistrarea cărora este facultativă, poate devia de la cel real. Prin urmare acesta reflectă doar tendința generală a tranzacțiilor respective.

Un indicator indirect al pieței PI în ansamblu, precum este cel al evaluărilor efectuate de evaluatorii certificați, indică la extinderea treptată a pieței, excepție constituind anul 2014.

Pe viitor monitorizarea anuală poate fi efectuată prin completarea informațiilor pentru anii ce urmează cu elucidarea și analiza tendințelor ce vor domina piața.